

Elever, der slår, sparker, taler grimt mv.

Vi ønsker, at skolen skal være et positivt sted at være for alle. Det betyder, at vi skal behandle hinanden respektfuldt og ordentligt.

Uhensigtsmæssig elevadfærd (fx at slå, sparke, tale voldsomt og grimt til andre børn eller voksne) er uønsket adfærd, som vi på skolen – i et samarbejde mellem ledelse, personale, forældre og børn – skal forebygge, gribe ind over for (når det sker), analysere på og følge op på gennem koordinerede indsatser og mål.¹

Det vil være forskelligt, hvilke indsatser der skal til for dels at forebygge og dels skabe nødvendige forandringer. I arbejdet må vi medtænke, hvordan "verden" og den konkrete situation ser ud fra *elevens perspektiv*, hvilket kan kvalificere, hvordan mål og indsatser får positiv effekt. Forskellighed i indsatser skal også ses i lyset af, om adfærden er enkeltstående eller en del af et længerevarende adfærdsmønster.

Vi har fokus på uønsket adfærd på forskellig vis; om det er enkeltstående tilfælde, gentagne tilfælde og voldsomheden i det, der bliver sagt eller gjort.

Konsekvenser og indsatser skal kendetegnes ved at:

- Tydeliggøre, hvad der er uønsket adfærd og den ønskede alternative adfærd over for eleven
- Understøtte, at eleven får hjælp til ny adfærd (han lærer det) frem for "så kan han lære det-tilgang!" (hvor elev ikke får hjælp til nye strategier)
- Være relationsbevarende og relationsgenetablerende mellem alle parter (for ellers bliver eleven usamarbejdsvillig).

Konsekvenser

- Lærer/pædagog stopper (igangværende) negativ adfærd og anviser alternativ ønsket adfærd.

Ofte er det tilstrækkeligt med en henstilling og anvisning.

- Lærer/pædagog taler med implicerede elev(er) i forlængelse af en hændelse og finder frem til en bedre løsning: *Hvad kan du/I gøre næste gang, når...? Hvad er dit (elevens) perspektiv på, hvordan det kan undgås? Hvordan kan jeg (lærer/pædagog) hjælpe med, at det sker?*

Hvis en hændelse kræver en umiddelbar og længere opfølgning, der ikke kan vente, og lærer/pædagog har en klasse, kan kontoret kontaktes. Vikardækker på kontoret vil forsøge at finde en vikarløsning, så klassen ikke efterlades alene. I SFO-tid kontaktes Blæksprutten for en løsning.

¹ I bekendtgørelse om *Fremme af god orden i folkeskolen* fremgår også, at der skal være et samarbejde mellem elev, forældre, leder og lærere/pædagoger om analyse, mål og indsatser med henblik på at skabe positive forandringer
Bekendtgørelse. http://dlfhorsens.dk/TR/ro_og_orden_cirkul%C3%A6ret.pdf

- Lærer/pædagog kontakter hjemmet og fortæller på neutral vis om hændelse, samt hvordan lærer/pædagog har talt med elev/elever om alternative bedre løsninger. Lærer/pædagog skal altså formidle, at der er taget hånd om hændelsen i skolen. Desuden skal kontakten afføde en drøftelse af, hvordan man i hjemmet kan understøtte en alternativ bedre adfærd.
- I nogle tilfælde kan lærer/pædagog invitere implicerede forældre og elever til fysisk fremmøde med henblik på sammen at finde gode løsninger (->Mål- og indsatsplan).

Konsekvenser ved gentagen adfærd

- Når uhensigtsmæssig adfærd er en del af et gentaget mønster, der er svært at bryde, er ovenstående fortsat gældende. Derudover skal teamet lavet en intensiveret analyse af, hvad der kan være af influerende faktorer i klassen/SFO/frikvarter: Det kan fx være utilpassede krav, skrøbelige relationer til børn/voksne, generelle glidninger i sproget blandt elevgruppen...). Dvs. kontekstuelle forhold, der almindeligvis influerer på adfærd². Influerende er også elevens hjemlige situation, samt hvordan eleven oplever og vil opnå i en given situation³ mv.

Hvad kan vi ændre på – og hvordan?

Hvilken alternativ færdighed skal vi lære eleven (pro-social erstatningsadfærd)?

Skal vi lave særlige klasseforløb?

Hvordan kan vi inddrage forældrene?

Teamet (de voksne omkring klassen) udarbejder en *Mål- og Indsatsplan*⁴, hvor indsatser koordineres. Ledelsen kan inddrages i analysedel og udarbejdelse af Mål- og indsatsplan. Ledelsen kan beslutte, at vejledere/ressourcepersoner skal indgå i samarbejde om indsatser.

Elever i affekt

Det kan virke voldsomt, når elever er i affekt. *Affektsituationer* er, hvis en elev er svær at stoppe og eventuelt er til fare for sig selv/andre.

Lærerens/pædagogens adfærd bliver essentiel i forhold til at forebygge og gribe ind. Den voksne skal undgå konfliktoptrappende adfærd:

- at tale højt og hårdt
- at gå tæt på eleven
- stå oprejst med vredt kropssprog
- kræve eleven kigger én i øjnene
- hive/trække i eleven eller presse eleven op i et hjørne.

² Af andre influerende faktorer kan nævnes klasseledelsesfacon, hvorvidt regler er velkendte og accepterede osv.

³ Se mere i afsnittet "analyse"

⁴ Mål- og Indsatsplan findes under "personalehåndbog", "Index" og "trivselsteam"

Hvis en elev er på vej op i affekt, skal den voksne forsøge at forebygge og nedtrappe gennem at:

- forsøge at aflede
- holde igen med krav
- træde tilbage
- kommunikere uden øjenkontakt
- tale roligt (ro smitter!)
- følge elevens bevægelser (såfremt det er nødvendigt at gribe fysisk ind for at undgå, at eleven gør skade på eleven selv/andre).

- En elev i stærk affekt kan henvises til et "falde-til-ro-sted". Det er godt, hvis "falde-til-ro-stedet" er velkendt af eleven og aftalt med eleven på et tidspunkt, hvor eleven "er sig selv".
- Hvis en situation er så ophedet, at lærer/pædagog har brug for øvrig hjælp, må ledelsen kontaktes eller øvrige nærmeste voksne. Samtidig er det forventningen, at kolleger, der er vidne til ophedede situationer, træder til med henblik på nedtrappe situationen, fx gennem afledning, talen elever og kolleger til ro, hente yderligere hjælp.
- Bagefter skal der ske en debriefing, når eleven er faldet til ro. Hvis det er muligt, er det den implicerede lærer/pædagog, der debriefer. Alternativt en anden af elevens velkendte voksne eller én fra ledelsen. Formålet med debriefingen er, at situationen tales igennem, så normalitet og relation genetableres, og man i fællesskab finder frem til, hvordan situationen fremadrettet kan undgås. Affektudbrud er af tilbagevendende karakter (se afsnittet "*Konsekvenser ved gentagen adfærd*").
- Såfremt lærer/pædagog er berørt af en elevs affektsituation⁵, inviteres hun/han til en debriefing på dagen eller umiddelbart derefter af én fra ledelsen. Formålet er, at lærer/pædagog kan fortælle om sine oplevelser. Samtalen følges op cirka en uge efter, hvor fokus bliver at analysere situationen igennem samt drøfte mulige tiltag. Analysen kan medføre, at der skal udarbejdes en mål- og indsatsplan – og med inddragelse af flere.
- Afhængigt af sagens karakter kan ledelsen beslutte, at forældrene kontaktes med henblik på evt. at komme hen på skolen og tale en situation igennem, indgå i et samarbejde om mål og indsatser mv.
- Når konflikteskalering og affektudbrud har ført til sammenstød mellem elev og lærer/pædagog og alle er berørte, vil ledelsen lave en debriefing med begge parter.

⁵ I Sct. Jørgen Skoles retningslinjer ved voldsom adfærd står, at medarbejderen også kan vælge at inddrage TR/AMR. I den forbindelse skal det vurderes, om episoden skal anmeldes som en arbejdsskade – arbejdsmiljørepræsentanten udfylder anmeldelsen og orienterer ledelsen (arbejdsskadeloven). Det skal også vurderes, om forseelsen er af så alvorlig karakter, at der skal anmeldes om overtrædelse af straffeloven (offererstatningsloven). Hvis det overvejes, at der skal anmeldes efter straffeloven, skal skolelederen straks kontaktes.

Fysisk magtanvendelse:

Konfliktsituationer med elever skal altid forsøges løst ved hjælp af pædagogiske metoder og ved elevens frivillige medvirken. Fysisk magt kan være nødvendig for at afværge eller modvirke en farlig situation. Det drejer sig primært om situationer, hvor hensynet til en persons egen eller andres sikkerhed vejer tungere end hensynet til, at der ikke må anvendes magt.

Definition (Børnerådet):

Det er fysisk magtanvendelse, når en voksen enten fastholder eller fører eleven til et andet opholdssted, og det strider mod elevens vilje i situationen. Disse to former for fysisk magtanvendelse kan i særlige tilspidsede situationer forhindre eleven i at gøre skade på sig selv eller andre. Fysisk magtanvendelse må aldrig erstatte omsorg og pædagogisk bistand og skal altid begrænses til det absolut nødvendige.

Når der har været anvendt fysisk magtanvendelse:

Ved fysisk magtanvendelse skal forældrene og daglig leder inddrages. Derudover skal episoden beskrives i skema til registrering og forebyggelse af fysisk magtanvendelse.

Analyse

Når vi skal opstille mål og indsatser med positiv effekt for elevens adfærd, må vi forsøge at forstå, hvad eleven forstår (ud over at medtænke kontekstuelle forhold og hjemlige forhold – se første dot i afsnittet ”Konsekvenser ved gentagen adfærd”).

Forskellige forhold influerer på uhensigtsmæssig elevadfærd:

- Jeg føler mig presset af nogle udtalte/ikke-udtalte krav (fagligt/socialt/personligt)
- Jeg føler mig uretfærdigt behandlet eller truet af andres adfærd over for mig
- Jeg kender ikke alternative udtryksformer, når jeg bliver vred, ked, mangler sprog...
- Jeg forstår ikke, at min adfærd sårer andre
- Jeg føler, ingen kan lide mig (dårlige relationer)
- Jeg har selvlade, der projiceres over i andre
- Jeg forstår ikke at bruge sprog og adfærd afstemt efter kontekst (situation, relation mv.)
- Andet.

Vi må analysere; Hvad influerer og udløser adfærden? (jfr. dots ovenfor)

- Hvad vil eleven sige med det, han siger/gør? (intention)?
- Hvad kan vi ændre på, der har indflydelse på uhensigtsmæssig elevadfærd?
- Hvilken konkret færdighed lærer vi eleven – og som erstatter hans uhensigtsmæssige mestringsstrategi?
- Hvordan samarbejder vi om det; de professionelle indbyrdes, i skole-hjem-samarbejdet, med eleven osv.?)> *Mål- og indsatsplan*

Når forældre kontakter lærer/pædagog om andres børn

- Såfremt der er forældre, der kontakter lærer/pædagog om en hændelse ("*mit barn blev slået i dag af X...*"), kvitterer lærer/pædagog og formidler, hvordan lærer/pædagog generelt arbejder med at forebygge uhensigtsmæssig adfærd, samt hvilke øvrige indsatser der vil komme fokus på. Indsatser omkring konkrete andre elever skal ikke omtales.

Såfremt forældrehenvendelsen har et indhold, der gør, at lærer/pædagog ikke ved, hvad der skal svares, kan et svar være "Jeg vender hurtigt tilbage med svar". Ledelsen kan inddrages i sparring. Forældrehenvendelsen kan godt sendes videre til ledelsen mhp. sparring. Lærer/pædagog skal *ikke* svare forælderen: "Jeg sender dit brev videre til ledelsen".

